

Tarixin elə bir mərhələsi, dövrü yoxdur ki, o vaxtlar qanlı müharibələr, münacişələr olmasın. Hər zaman insanların qətləmi, şəhər və kəndlərin dağıdılması ilə nəticələnən qanlı müharibələr olub. Lakin diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir heç bir müharibə və münacişələr də bir millət digər xalqa qarşı davamlı olaraq vandallıq etməyib. Yəni qanlı cinayətlərində bir sonu olub. Erməni toplumu isə elə bir vəhşi toplumdur ki, azərbaycanlılara qarşı qanlı cinayətlər, soyqırımı aktları həyata keçirib, ancaq dayanıb-durmaq haqqında düşünməyib. Ardıcıl olaraq fürsət yarandıqca azərbaycanlıları öldürməyə, yaşayış məskənlərini yer üzündən silməyə çalışıb. Tam qətiyyətə demək olar ki, tarix erməni vəhşiliyi miqyasında vəhşilik görməyib. 30 illik işğal dövrü zamanı erməni terrorçu toplumları Azərbaycanın tarixi abidələrini, məscidlərini, şəhərləri, kəndləri, qəbiristanlıqları xarabazarlıqlara çevirmişlər. İşğaldan azad edilmiş hər bir kənd və qəsəbəsində, şəhərlərində Ermənistan terrorçu dəstələrinin vandalizm aktlarının izlərinə rast gəlmək olar.

Azərbaycanda səfərdə olmuş və işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfər etmiş İslam Dünyası Elm, Təhsil və Mədəniyyət Təşkilatının (ICESCO) Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Maliki jurnalistlərə verdiyi açıqlamasında gördüyü erməni vəhşiliyindən dəhşətə gəldiyini söyləyib: "Bizim burada gördüyümüz mənzərə əsl faciədir. Biz işğaldan azad olunmuş torpaqlara səfər zamanı bütün kəndlərin, yaşayış yerlərinin, tarixi və dini abidələrin dağıdıldığını gördük. Məscidlərin, dini məbədlərin dağıdılması, təhqir olunması, vandallığa məruz qalması qəbulolunmazdır. Dini məkanlara hörmətlə yanaşılmalı, onlar qorunmalıdır. Əminəm ki, dağıdılmış bu ərazilərdəki bütün dini-mədəni abidələr bərpa olunacaq. Təbii ki, yalnız ölkə və bölgə, region səviyyəsində deyil, dünya səviyyəsində insanların dini inanclarına fərq qoyulmamalı, hər bir dinə məxsus məbədlərə hörmət olunmalıdır". ICESCO Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Maliki onu da bildirib ki, hər bir müharibə təəsüf ki, əraziləri dağıntılara məruz qoyur, həmçinin müxtəlif obyektləri: "Amma buna baxmayaraq, dini-mədəni məkanların və mədəni irsin dağıdılması yolverilməzdir. Bəzən biz məlumatları alırıq, eşidirik, oxuyuruq. Amma gəlib gözümlə gördüyümüz mənzərə bizi çox kədərləndirir və hər birimizə təsir edir". İşğaldan azad edilən ərazilərdə ermənilərin törətdiyi vəhşiliklər, vandalizm aktları dünya üçün fəlakət deməkdir, insanlığa yönələn faciədir.

Erməni terror maşını dünyanın əksər bölgələrinə yayıla bilər

Əgər vaxtında təsirli tədbirlər görülməse o zaman ən təhlükəli terror təşkilatlarından olan erməni terror maşını dünyanın əksər bölgələrinə yayıla bilər. Bu isə sivil dünya üçün böyük faciələr gətirir. Bu zaman Şuşada, Cəbrayıl, Xocalıda, Ağdamda, Fizulidə, Kəlbəcərdə yaşanan erməni soyqırımları Avropada, Asiyada və digər bölgələrdə yaşana bilər. İşğaldan azad edilən ərazilərə səfərləri çərçivəsində Ağdam şəhərində olan səyahətçilər gördükləri dağıntılardan təsirləndiklərini və bölgəni "Qafqazın Xirosiması" ad-

Erməni terror təşkilatları sivil dünyanı təhdid edir

landırmışlar. Ağdam şəhərində və rayonun kəndlərində yaşayış evləri, ictimai binalar, məktəblər, uşaq bağçaları, xəstəxanalar, istehsalat müəssisələrini talan edib, dağıdıb və yandırılıb. Hər şeyi məhv edən erməni vandalları tarixi abidələri, qəbiristanlıqları da dağıdıblar. Vaxtilə Azərbaycanın ən varlı rayonu olan Ağdamın yerində indi talan edilərək dağıdılmış Qafqazın Xirosimasına çevrilmiş xarabalıqlar qalıb. Füzuli rayonu ərazisindəki memarlıq abidələri yerlə yeksan olunub. Qarabazar kəndində XVII əsrə aid karvansara və məscid, XVIII əsrə aid türbə, Aşağı Ayıbasanlı kəndində İbrahim türbəsi, Qoçəhmədli kənd məscidi, Aşağı Veysəlli kəndində XII əsrə aid qəbiristanlıq və Mir Əli türbəsi (XIII əsr), Horadiz məscidi və İmamzadə türbəsi, Füzuli şəhərində Qacar, Böyük Pirəhmədli, Mərdinli kəndlərindəki məscidlər, Saraciq və Gorazıllı kəndlərindəki körpülər, Mərdinli kəndi yaxınlığındakı daşdan yonulan at, qoç fiqurları, dünyanın ən qədim insan məskənlərindən olan Azıx mağarası, həmçinin kurqan tipli arxeoloji abidələr erməni vandalizminin qurbanı olublar. Otuz ilə yaxın erməni işğal altında qalmış Füzuli rayonunun təbii sərvətləri də talan olunub. Ermənilər meşələrdəki ağacları vəhşicəsinə qırıb, yaxud yandıraraq məhv ediblər. Cəbrayıl şəhərinin yaxınlığındakı Orta əsrlərə aid qəbiristanlıq da ermənilər tərəfindən yerlə-yeksan edilib. Qiymətli qəbir daşları talan edilərək aparılıb, qəbirilər qazılaraq çıxarılıb, insan sümükləri ətrafa səpələnib. Ermənilər qəbiristanlıqları dağıtmaqla tarixi keçmişimizi, mənəvi yaddaşımızı silmək istəyiblər. Lakin insanlığa sığmayan bu əməlləri ilə əsl xislətlərini, barbarlıqlarını bir daha nümayiş etdirmiş olublar. Erməni vəhşiliyini gördükdən sonra bu qənaətə gəlməsin ki, bəşəriyyət, xüsusilə də özlərini dünyanın aparıcı dövlətləri və liderləri kimi təqdim edən insanlar insanlıq hissini itiriblər. Çünki susurlar, danışmırlar, ermənilərin bir toplum olaraq yer üzündən silinməsi üçün təsirli tədbirlər görmürlər. Bu da ona dəlilətdir ki, bəzi aparıcı dövlətlər erməni

terrorunun yaşamasında maraqlıdırlar. Elə ulu əcdadlarımız da ermənilərin bir toplum kimi mövcudluğunun saxlanmasında az günahkar deyillər. Ən az ulu sərkərdələrimiz, böyük fəthlərimiz ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsinin qarşısını ala bilərdilər. Bu baxımdan bugünkü nəsil Teymurləngi, Şah İsmayıl Xətəini, Nadir Şahı və digər sərkərdələri qınayıırıq, erməni toplumunun kötüyünü vaxtında kəsəydilər, bu gün bizlər onların terrorunun qurbanı olub, əziyyət çək-məzdik. Etnasızlıq göstərilməsindən bəhrələnən ermənilər böyük güclərin hərbi, siyasi dəstəyinə arxalanmaqla Cənubi Qafqazda yerləşdilər. Möhkəmləndikdən sonra isə azərbaycanlılara qarşı qətləmlər həyata keçirdilər, evləri dağıtdılar, şəhərləri, kəndləri viran etdilər. Nəticədə son iki yüz il ərzində 2 milyon azərbaycanlı erməni vəhşiliyinin qurbanı oldu, İrəvanı özünü küləşdirdilər, Qafanı, Görusu, Dərələyəzi və digər onlarla yaşayış məskənimizi işğal etdilər.

Ermənisiz Qafqaz sabitlik adası ola bilər

Erməni daşnak millətçilərinin "böyük Ermənistan" ideyasını həyata keçirmələri ilə bağlı təbliğatları Qafqaz bölgəsini milli qırğınlara gətirib çıxarmışdır. 1905-1906-cı illərdə Bakıda, Naxçıvanda, İrəvanda, Zəngəzurda, Gəncədə və Cənubi Azərbaycanda bu qırğınlara davam etmişdir. Erməni daşnaq quldur dəstələri 1905-ci il noyabrın 28-də Qarabağ bölgəsinin şəhər və kəndlərini yandıraraq, uşaqlara, qadınlara və qocalara qarşı görünməmiş vəhşiliklər törətmişlər. Erməni quldur dəstələri yalnız Şuşa, Cavanşir və Cəbrayıl qəzalarında 75-ə qədər Azərbaycan kəndini, İrəvan və Zəngəzur quberniyalarında isə 200-dən çox yaşayış məntəqəsini dağıtmış əhalini vəhşicəsinə qətlə yetirmişlər. Erməni terrorçuları hələ 1904-cü ilin sentyabrında Bakı şəhərində bir neçə azərbaycanlı qətlə yetirmişlər. Bu qətlər isə ermənilər tərəfindən xəbərdarlıq xarakteri daşımış-

dır. 1905-ci il fevralın 5-də erməni terrorçu dəstələri Bakı qəzası Sabuncu kəndinin sakini Ağarza Babayevi öldürmüşlər. Qətl ixtişaş yaratmaq məqsədilə törədilmişdir. Elə həmin gün erməni quldur dəstələri realni və texniki məktəblərin 7-ci sinif şagirdləri Yakov Lebedivi və İvan Volkovu öldürmüşlər. Erməni alimi C. Libardyanın yazdığına görə üç il ərzində (1904-1906-cı illər) erməni terrorçuları 105 "siyasi qətl" törətmişlər. Bunların 56-sı ermənilərə qarşı, 32-si siyasi bəhanələrlə həm ruslara, həm də türk məmurlarına və zabitlərinə qarşı, 2-3-ü təsadüfən heç bir səbəb olmadan, qanunları isə bankirlərə və sələmçilərə qarşı olmuşdur. Alimlər Libardyanın göstərdiyi rəqəmləri araşdıraraq yazmışlar: "... Bu qısa üç illik dövrdə erməni terrorçuları tərəfindən öldürülmüş, erməni mənşəli hər iki adamla yanaşı bir qeyri-erməni mənşəli şəxs də öldürülmüşdür. Məqsəd dəyişməyibdir: dinc ermənilərin böyük əksəriyyətini qəsdən qorxutmaq, onları terrorçuların fəaliyyətini təşviq etmək məcburiyyətində qoymaq". 1905-ci ilin fevralın 6-da Bakıda Mixaylov xəstəxanasının sənədlərinə görə erməni milyonçuları Balabek Lalayevin, Artyom Babayantsın, İsay Ter Osipovun və başqa maqnatların havadarlığı sayəsində terror qrupu 18 adamı öldürmüş və 33 nəfəri yaralamışdır. Onların 34-ü azərbaycanlı, 6-sı rus, 6-sı erməni, 5-i isə başqa millətin nümayəndələridir. 1905-ci ilin fevralın 7-də erməni terror təşkilatı Bakıda 100-dək dinc vətəndaşımızı öldürmüş və yaralamışdır. Erməni quldur dəstələri 1905-ci ilin fevralın 9-da Bakı sakinlərini qətl və qarətlərə məruz qoymuşdular. Erməni dəstələri kütləvi qırğınlara törətdikdən sonra varlı ermənilərin (Balabek, Lalayev, Artyom Babayants, Akop Muradyan, Karen Saakyants və b.) evlərinə yığılmış, onların pəncərələrindən və damlarından şəhərin küçələrinə atəş açmış, ingilis, fransız istehsalı olan bombalar, qumbaralar atmışlar. 1905-ci ilin qırğınları tarixə "Bakı şəhərində qanlı qətlə" kimi düşmüşdür. "Daşnaksutyun" bəynəlxalq erməni terror təşkilatının idarə etdiyi quldur dəstələri 1905-ci ilin 20-21 fevralında İrəvan şəhərini müsəlman sakinlərinə qarşı insanlığa yaraşmayan hərəkətlər edərək qırğınlara, vəhşiliklər etmişlər. Dinc əhalinin vəhşicəsinə öldürülməsi bu amansız hadisənin şahidlərini dəhşətə gətirmişdir. Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev bu hadisələrə belə qiymət vermişdir: "Saxtalaşdırılmış erməni tarixi gənc ermənilərin şovinist ruhunda böyüməsi nə zəmin yaratmaq üçün dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırılır. Böyük humanist ideallara xidmət edən Azərbaycan Ədəbiyyatı və mədəniyyəti ruhunda tərbiyə olunmuş yeni nəsdimiz ekstremist erməni ideologiyasının təqiblərinə məruz qalır. Azərbaycan xalqının mədəniyyətinə, milli qururuna və məniyyətinə yönəlmiş böhtanlar siyasi və hərbi təcavüz üçün ideoloji zəmin yaradır". 1905-ci il mayın 11-də Bakı şəhərində erməni terrorçuları Qafqaz xalqları arasında dostluq əlaqələri ruhunda çıxış edən knyaz M.A. Nakaşidzeni və Q. Takiyeskilini qətlə yetirdilər. Bu hadisəni şahid R.R. Su-

binski öz xatirələrində göstərmişdir. O dövrün məlumatlarına əsasən qatillərdən biri Dro ləqəbli Drastamat Xanayan idi. Bu hadisələrdən əvvəl Dro Zəngəzur mahalında erməni quldur dəstələrinin tərkibində dinc azərbaycanlılara qarşı qanlı qırğınlarda yaxından iştirak etmişdi. Erməni daşnaq quldurları 1905-ci ilin mayın 24-də İrəvan quberniyasında dinc azərbaycanlılara atəş açdılar. Qarışıqlıqdan istifadə erməni saqqallıları on bir vətəndaş-dörd qadın, iki uşaq və beş kişini qətlə yetirdilər. Bu qanlı hadisələrdən doymayan erməni quldur dəstələri 1905-ci ilin mayında Naxçıvan torpağına hücum edərək dinc əhaliyə qarşı qanlı divan törətdilər. Çoxlu sayda qadın, qoca və uşaq öldürüldü. Ermənilər 1905-ci ildə Zəngəzur bölgəsində də onlarca adam öldürülmüş, evlərə od vuraraq yandırmışlar.

Bəşəriyyət daim erməni terrorundan əziyyət çəkib

Xaricdən aldıkları hərbi silahsursatdan yaranan erməni quldur dəstələri 1905-ci ilin 2 iyununda Mənkus müsəlman kəndinə hücum etmişlər. Silahsız kəndlilər ailələrini götürüb qaçmağa məcbur olmuşlar. Kənddə qoca və əlil olan 80 yaşlı bir sakin erməni quldurlarının əlinə keçmişdir. Erməni quldurları işləri qızdıraraq işgəncələr verməklə onu öldürmüşlər. Bu vəhşiliklərini ermənilər 1988-1989-cu illərdə Ermənistan torpaqlarından qovulan azərbaycanlılar üzərində də həyata keçirmişdilər. Erməni daşnaq dəstələri 1905-ci il iyunun 8-də İrəvan yaxınlığındakı Eçmiədzin qəzasındakı Uşu azərbaycanlı kəndini mühasirəyə almış, buranı işğal etdikdən sonra kişilərin başlarını kəsmiş, südəmər uşaqları süngülərə keçirmişlər. Bu basqın zamanı kəndin məscidi yandırılmışdır. Ermənilər şəhəri Eçmiədzin qəzasındakı Persi, Nazzevan, Kiçik kənd, Kötüklü, Qoşa-bulaq və İrgu azərbaycanlı kəndlərini də yandırmış, məscidlərə od vurmuş və insanlığa yaraşmayan hərəkətlər edərək mürdarlamışlar. Erməni daşnaq dəstələri öz çirkin əməllərindən əl çəkməyərək 1905 -ci ilin avqustun sonlarına yaxın Bakı əhəlisinə qarşı dəhşətli qırğınlara törətdilər. 1905-ci ilin avqustun 8-də 300-dən çox erməni daşnaq Şuşa qəzasının Vənd kəndinin karvan dəstələrinə hücum etdilər. Çoxlu tacir öldürüldü, əmlakları talan edildi. Kəndin sakini Abbas bəyin oğlunu, qaradaşını və bir neçə nökrə-naibini qətlə yetirdilər. Onların törətdikləri qanlı qırğınlara məqsədi və yerli əhali Şuşanı və Qarabağın dağılıq hissesinin digər ərazilərini tərk etməyə məcbur etmək idi. Ermənilərin piyada və süvari dəstələri 1905-ci ilin oktyabrın 3-də Azərbaycanın Sırxavənd müsəlman kəndinə hücum təşkil etdilər. Bu zaman kənd əhalisi tamamilə öldürüldü, kənd isə yandırıldı. Bütün bu faktlar bir daha onu təsdiq edir ki, erməni vəhşiliyi dünya üçün təhlükə mənbəyidir. Baxmayaraq ki, bəzi ölkələr, xüsusilə də Fransa, Hindistan, ABŞ, fars-molla rejimi, Yunanıstan və digər ölkələr ermənilərə himayədarlıq edir onlara hərbi, siyasi, maliyyə dəstəyi göstərirlər. Bu isə daha təhlükəlidir. Çünki hərbi dəstəkdən ruhlanan erməni terror dəstələri daha geniş ərazilərdə, daha çox insan qanını tökmək üçün terror fəaliyyətlərini bir qədər də artırmaqla bilər.

İLHAM ƏLİYEV